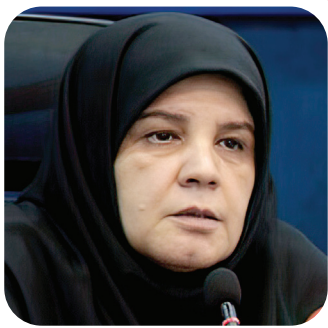

در گفت‌وگو با مدیرکل حفظ و احیای بناها و بافت‌ها مطرح شد

نقش وزارتخانه در حفاظت از میراث جهانی

فاطمه داوری

مدیرکل حفظ و احیا بناها و بافت‌ها وزارت میراث فرهنگی

وزارت میراث فرهنگی نیست و وزارت میراث فرهنگی نقش هماهنگی و نظارت بر این برنامه را بر عهده دارد حفاظت از این آثار در چارچوب‌های بین‌المللی در قالب «پلان مدیریت» آثار که به‌صورت دوره‌ای تهیه و اجرا می‌شود تحقق پیدا می‌کند وزارت میراث مسؤول تهیه این پلان‌های مدیریتی برای حفاظت از آثار است که در آن نقش تمامی عوامل دخیل در حفاظت از اثر مشخص می‌شود و همچنین این وزارت نقش نظارتی بر اجرای تکالیف سایر دستگاه‌ها دارد.

علاوه بر این‌ها در قالب برنامه ملی صیانت از میراث فرهنگی برای تمامی آثار ثبت جهانی، برنامه‌های حفاظت و مرمت پیش‌بینی شده است بخصوص در این دوره که در قالب برنامه ۵ ساله معاونت میراث فرهنگی که منطبق با برنامه هفتم است برنامه ساماندهی و مرمت در آثار جهانی مشخص شده است.

مهمترین چالش این حوزه دو موضوع اعتبارات و تشکیلات است.

در حوزه اعتبارات برای حفاظت و مرمت این آثار که جزو تعهدات بین‌المللی ایران است، هیچ تناسبی بین نیازها و گستردگی آثار و منابع بودجه‌ای در اختیار وجود ندارد. از آنجایی که حفاظت از هر یک از این آثار یک برنامه ملی و تعهد دولت است باید برای هر یک از این آثار یک ردیف اعتباری مشخص در جداول بودجه پیش‌بینی شود. از منظر تشکیلات و نیروی انسانی، این آثار در قالب پایگاه‌های میراث جهانی اداره می‌شوند که متأسفانه در گذشته از منظر تشکیلاتی، جایگاه رسمی در ساختار تشکیلاتی وزارت میراث فرهنگی نداشته بنابراین مسائل جدی برای تأمین نیروی انسانی داشته‌اند که خوشبختانه با پیگیری‌های انجام شده در وزارت میراث فرهنگی بخش زیادی از آن در حال مرتفع شدن است و پست‌های سازمانی شاغلین در پایگاه‌ها منبسط در ساختار وزارت میراث فرهنگی تعریف مشخص پیدا می‌کند، اما مسئله منابع اعتباری همچنان وجود دارد.

چگونه می‌توان از ظرفیت میراث فرهنگی و جهانی ایران برای توسعه پایدار، به‌ویژه در حوزه گردشگری و اقتصاد محلی، استفاده کرد؟ آیا پروژه‌های موفق در این زمینه اجرا شده است؟

بناها و بافت‌های تاریخی، نه تنها شاهدان خاموش تاریخ، بلکه قلب تپنده شهرها و حامل هویت و حافظه جمعی ما هستند. حفظ این میراث به معنای پاسداری و نگهداری از کالبد فیزیکی آنها در برابر فرسودگی، آسیب و تخریب است. این شامل مرمت، نگهداری اصولی و جلوگیری از دخل و تصرف‌های نامناسب می‌شود.

اما احیا فراتر از صرفاً حفظ فیزیکی است. احیا یعنی دمیدن روح تازه در این فضاها؛ بازگرداندن کاربری‌های متناسب با نیازهای امروز جامعه، ضمن حفظ اصالت تاریخی و معماری بنا یا بافت. این فرآیند می‌تواند شامل بازسازی آگاهانه، تبدیل خانه‌های قدیمی به اقامتگاه، مراکز فرهنگی، یا گالری‌ها باشد تا این مکان‌ها دوباره بخشی زنده و پویا از حیات شهری شوند.

حفظ و احیای بناها و بافت‌های تاریخی نه تنها به پاسداری از گذشته کمک می‌کند، بلکه با خلق فضاهای جذاب و دارای هویت، به توسعه پایدار گردشگری، اقتصاد محلی و کیفیت زندگی شهروندان نیز یاری می‌رساند. این دو فرآیند مکمل یکدیگرند و برای بقا و تداوم حیات میراث مادی ما ضروری هستند.

برای بررسی بیشتر موضوع به سراغ فاطمه داوری، مدیرکل حفظ و احیای بناها و بافت‌های وزارت میراث فرهنگی آمده‌ایم تا از وی جویا شویم.

وزارت میراث فرهنگی چه برنامه‌های مشخصی برای حفاظت و مدیریت آثار ثبت‌شده ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو دارد؟ چه چالش‌هایی در این مسیر وجود دارد؟

ایران از سال ۱۳۵۳ طی قانون مصوب مجلس وقت به «کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان» ملحق شده و در این چارچوب تاکنون ۲۶ پرونده متعلق به میراث فرهنگی ایران که بالغ بر ۱۰۰ اثر را دربر می‌گیرد و ۲ پرونده میراث طبیعی در فهرست آثار جهانی ثبت شده که به‌عنوان میراث جهانی ایران شناخته می‌شوند.

دولت ایران در قبال حفاظت از این آثار تکالیف و تعهدات بین‌المللی دارد که تحقق آنها موضوعی فرابخشی برای دستگاه‌ها و نهادهای اجرایی کشور است و فقط وظیفه

